

17/5/2022

Sub ADR LLB Sem - VI (40-60)

Xerox (2)

Q.P. code - 92187

Sub. code - 35811
MCQS.

1. A.D.R. stands for _____, ए.डी.आर. म्हणजे _____
  - a. Automated Discovery Response / स्वयंचलित शोध प्रतिसाद
  - b. Alternate Dispute Resolution/ वैकल्पिक वाद निवारण
  - c. Exact Dispute Resolution/तंतोतंत वाद निवारण
  - d. Automated Dispute Resolution/ स्वयंचलित वाद निवारण

2. Which of these is a condition for which compulsory arbitration is imposed on the disputing parties?/ या पैकी कोणती अंत विवादीत पक्षांवर अनिवार्य लवादासाठी लादली गेली आहे?
  - a. When an industrial dispute is apprehended/ जेव्हा औद्योगिक वाद पकडला जातो.
  - b. Disputing parties fail to arrive at a settlement by a voluntary method/ वादातीत पक्ष ऐच्छिक पद्धतीद्वारे समझोता करण्यात अयशस्वी होतो
  - c. The issue of the dispute should be mentioned in the arbitration agreement/लवाद कारारा मध्ये वादाचा मुद्दा नमूद करावा .
  - d. When the commercial dispute is apprehended/ जेव्हा व्यावसायिक वाद पकडला जातो

3. Mahesh knows that the arbitrator appointed by Suresh is not qualified to act as per arbitration agreement, but he raises no objection and takes part in the proceedings./ महेशला माहित आहे की सुरेश ने नियुक्त केलेला लवाद कर्ता हा लवादाच्या कसरा नुसार काम करण्यास पात्र नाही. परंतु त्याने कोणताही आक्षेप न घेता कार्यवाहित भाग घेतला
  - a) Mahesh exercise his right. / महेश ने त्याच्या अधिकाराचा वापर केला
  - b) Suresh exercise his right./ सुरेश ने त्याच्या अधिकाराचा वापर केला
  - c) Mahesh has deemed to have waived his right to object./ आक्षेप घेण्याच्या माहेशच्या अधिकाराचा त्याने त्याग केला असे समजले जाईल
  - d) Suresh and Mahesh both persons are not ready for compromise./ सुरेश आणि महेश दोघेही तडजोडी साठी तयार नाहीत

4. Which are the correct characteristics of Negotiation? / वाटाघातीचे योग्य वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?
  - a. Its Quick, Cheap Process and Confidentiality./ त्याची जलद, स्वस्त प्रक्रिया आणि गोपनीयता
  - b. Cheap Process and Might not come to a decision/ स्वस्त प्रक्रिया आणि निर्णयावर येऊ शकत नाही
  - c. Confidentiality and Lack of certainty. /गोपनीयता आणि निश्चिततेचा अभाव
  - d. Might not come to a decision. /निर्णयावर येऊ न शकणे

5. The mediation is not _____/ मध्यस्थी ----- नाही
  - a. recognized by legislation in India/ भारतातील कायद्याने मान्यता प्राप्त
  - b. recognized as an alternate dispute resolution mechanism for all disputes in India/ भारतातील सर्व विवादांसाठी पर्यायी निसंकरण यंत्रणा म्हणून मान्यता प्राप्त
  - c. recognized as an alternate dispute resolution mechanism for certain kinds of disputes approved by legislation / कायद्याने मंजूर केलेल्या विशिष्ट प्रकारच्या विवादांसाठी वैकल्पिक विवाद निसंकरण यंत्रणा म्हणून ओळखली जाते
  - d. not an alternative dispute resolution mechanism/ वैकल्पिक विवाद निराकरण यंत्रणा नाही

17/5/2022

Sub:- ADR

LLB Sem - VI 40-60 Part.

Sub. Code. 35811

Q.P. Code - 92187

6. Aman and Rahul both are partners in a partnership firm make an agreement in writing to refer a dispute relating to business between them to an arbitrator. In spite of this agreement Aman files a suit against Rahul relating to the dispute in a court./ अमन आणि राहुल दोघेही भागीदारी फर्म मध्ये भागीदार आहेत. ते दोघेजण व्यवसेशी संबंधित विवाद लवादाकडे निर्दिष्ट करायचा असा लेखी करार करतात. या करारा नंतर ही अमन राहुल च्या विरोधात न्यायालयात दावादाखल करते.

a. The jurisdiction of court is ousted as a valid arbitration agreement exists./ वैध लवाद करार असल्याने न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र काढून टाकले जाते

b. Court has jurisdiction over the matter./ न्यायालयाला या प्रकरणात अधिकार क्षेत्र आहे

c. Aman can file an appeal in Court only against arbitral award./ अमन केवळ लवाद निर्णया विरुद्ध न्यायालयात अपील दाखल करू शकतो

d. The court does not have jurisdiction./ न्यायालयाला अधिकार क्षेत्र नाही

7. The number of conciliators, can be ____/ समझोता कर्त्यांची संख्या ----- असू शकते.

a. only odd number / फक्त विषम संख्या

b. only even number / फक्त सम संख्या

c. 1 or 2/ १ किंवा २

d. 1, 2 or 3 / १, २ किंवा ३

8. The mandate of an arbitrator shall ____/ लवाद बरोबरचा चा करार-----

a. be terminated by the death of any party by whom he was appointed. / ज्या पक्षाद्वारे त्यांची नियुक्ती करण्यात आली होती त्या पक्षाच्या मृत्यूने संपुष्टात येईल

b. be terminated by the death of the counter party./ प्रती पक्षाच्या मृत्यूने संपुष्टात येईल

c. not be terminated by the death of any party by whom he was appointed. / ज्या पक्षाद्वारे त्यांची नियुक्ती करण्यात आली होती अशा कोणत्याही पक्षाच्या मृत्यूने संपुष्टात येणार नाही

d. be terminated by the death of the father./ वडिलांच्या मृत्यूने संपुष्टात येईल

9. After the arbitral award is made, each party shall be delivered----- / लवाद निवाडा केल्यानंतर प्रत्येक पक्ष कासाला देण्यात येईल -----

a. the original award / मुळ निवाडा

b. a signed copy of the award/ निवाड्याची स्वाक्षरी केलेली प्रत

c. a photocopy of the award./ निवाड्याची प्रत

d. an unsigned copy of the award./ निवाड्याची स्वाक्षरी न केलेली प्रत

10. In Conciliation the decision is known as ____/ समेट प्रक्रिये मध्ये निर्णय ----- म्हणून ओळखला जातो.

a. Settlement/ समझोता

b. Opinion. / मत

c. Decision. / निर्णय

d. Arbitral award/ लवाद निवाडा

11. Lok Adalat is also known ____/ लोक अदालत _____ म्हणून देखील ओळखले जाते

a. Men's Court./ पुरुषांचे न्यायालय

b. Women's Court. / महिलांचे न्यायालय

17/5/2022

Sub: ADR

LLB Sem-VI 40-60 Part.

Sub. code - 35811

Q.P. code - 92187

- c. Children's Court. / बाळकांचे न्यायालय
d. People's Court. / लोकांचे न्यायालय

12) In case of three arbitrators the 'Third Arbitrator' shall act as _____ / तीन लवदयांच्या बाबतीत तृतीय लवाद ----- म्हणून काम करेल

- a. An umpire/ एक पंच
b. A Presiding Arbitrator / अध्यक्षीय लवाद
c. Sole arbitrator / एकमेव लवाद
d. Assistant Arbitrator/ सहाय्यक लवाद

13. Arbitral tribunal has no jurisdiction to issue _____ / लवाद प्राधिकरणाला ----- देण्याचा अधिकार नाही

- a. Interim award. / अंतरिम निवाडा.
b. award / निवाडा
c. Winding up orders/ परिसमापन आदेश
d. Ex-parte Orders. / पूर्व पदाचे आदेश

14. Which method of settlement of dispute is applicable only to existing disputes?/विवाद सोडवण्याची कोणती पद्धत केवळ विद्यमान विवादाना लागू आहे?

- a. Every method/ प्रत्येक पद्धत
b. Arbitration/ लवाद
c. Conciliation/ समेट
d. Non verbal/ शाब्दिक नसलेले

15. An arbitral award is _____ and _____ upon the parties. / पक्षकरांवर लवाद निवाडा ----- आणि ----- आहे

- a. Final and binding. / अंतिम व बंधनकारक
b. Temporary and partly binding./ तात्पुरते आणि अंशतः बंधनकारक
c. Non binding and arbitrary./ न बंधनकारक आणि अनियंत्रित
d. Uncertain and non recognize./ अनिश्चित आणि ओळखत न येणारे

16. A sum directed to be paid by an arbitral award shall carry interest / लवादाच्या निवाडेद्वारे देयक असलेल्या रकमे मध्ये ----- व्याज दिले जाईल

- a. @ 6% per annum from the date of the award till the date of payment / निवड्याच्या तारखे पासून देय तारखे पर्यन्त वार्षिक 6% दराने
b. @ 12% per annum from the date of the award till the date of payment / निवड्याच्या तारखे पासून देय तारखे पर्यन्त वार्षिक १२% दराने
c. @ 18% per annum from the date of the award till the date of payment / निवड्याच्या तारखे पासून देय तारखे पर्यन्त वार्षिक १८% दराने
d. @ 24% per annum from the date of the award till the date of payment / निवड्याच्या तारखे पासून देय तारखे पर्यन्त वार्षिक २४% दराने

17/15/2022

Sub: ADR

LLB Sem - VI 40-60 part.

Sub. Code - 35611

Q.P. Code - 92187

17. _____ is less expensive method as compared to litigation costs. / खटल्यांच्या तुलनेत ----

----- ही कमी खर्चीक पद्धत आहे

- Court case. / न्यायालयीन
- Civil case. / दियाणी खटला
- Criminal case. / फौजदारी खटला
- Arbitration / लवाद

18. Arbitral proceedings commence from / लवाद प्रक्रिया सुरु होते -----

- On the date on which a request for a dispute to be referred to arbitration is received by the respondent / ज्या तारखेला लवादाचा संदर्भ घ्यावा म्हणून विरुद्ध पक्षकराकडे विनंती केली जाते त्या तारखेला
- On the date when the respondent gives consent to the appointment of the arbitrator / प्रतिवादी जेव्हा लवादाची नेमणूक करण्यास संमती देतो त्या तारखेला
- On the date when the arbitrator issues notice to the parties / ज्या तारखेला लवादाने पक्षकारना नोटिस दिली
- On the date when the statement of claim and written submission of defence is made. / ज्या तारखेला हक्क सांगण्याचे विधान आणि बचाव पत्र लेखी सादर केले जाते

19. _____ proceedings cannot be used as evidence in any arbitral or judicial proceedings. /

----- कार्यवाही कोणत्याही लवाद किंवा न्यायिक कार्यवाही मध्ये पुरावा म्हणून वापरली जाऊ शकत नाही.

- Any / कोणतीही
- Secondary / दुय्यम
- Arbitration / लवाद
- Conciliation / समेट

20. Mahesh has been appointed as an arbitrator regarding the dispute between Rohan and Sumedh. Mahesh is the maternal uncle of Sumedh. / रोहन आणि सुमेध यांच्यातील वादाबद्दल महेशची लवाद म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. महेश हा सुमेधचा मामा आहे.

- Mahesh cannot work as an arbitrator. / महेश लवाद म्हणून काम करू शकत नाही.
- Mahesh can work as an arbitrator. / महेश लवाद म्हणून काम करू शकतो.
- Sumedh can work as an arbitrator. / सुमेध लवाद म्हणून काम करू शकतो.
- Rohan can work as an arbitrator. / रोहन लवाद म्हणून काम करू शकतो.

17/5/2022

Sub: ADR

LLB Sem - VI 40 60 part

Sub. Code - 35611

Q.P. Code - 92187

Descriptive questions.

1. Explain any three salient features of the Arbitration and Conciliation Act, 1996. /लवाद आणि सामंजस्य कायदा, १९९६ ची कोणतीही तीन ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
2. Define and explain - Arbitration agreement. / व्याख्या लिहा आणि स्पष्ट करा - लवाद करार.
- 3 Write on " International Commercial Arbitration." / "आंतरराष्ट्रीय व्यावसायिक लवाद" यावर लिहा.
4. When an arbitral award can be set a side? / लवादाचा निवाडा कधी बाजूला ठेवला जाऊ शकतो?
5. What is Conciliation? Explain three advantages of Conciliation. /समेट म्हणजे काय? समेटाचे तीन फायदे स्पष्ट करा.
6. What is Lok Adalat? Explain the importance of Lok Adalat for Judicial system. /लोकअदालत म्हणजे काय? न्यायव्यवस्थेबाबत लोकअदालतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
7. What do you mean by Non Speaking Award and Discuss the situation when it can be Non Speaking Award? / नॉन स्पीकिंग निवाडा म्हणजे काय? कोणत्या परिस्थितीत नॉन स्पीकिंग दिला जाऊ शकतो?
8. Explain Foreign award. /परदेशी निवाडा स्पष्ट करा.
9. Explain the need of Alternate Dispute Resolution. /वैकल्पिक वाद निवारण पद्धतीची आवश्यकता स्पष्ट करा.
10. What is the role of the court in arbitration proceeding? / लवादाच्या कार्यवाहीमध्ये न्यायालयाची भूमिका काय असते?

Program Code - L00116 / Sub. Code. 35803

Paper Code - (2 hours) 10010677

[Marks: 60]

LDB Sem - VI

1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.

1. Answer in one or two sentences. (6 out of 10)

12

- a. What do you mean by Arbitral Tribunal?
- b. What is the main object of the Arbitration and Conciliation Act, 1996?
- c. What is Arbitration?
- d. What is the language of the arbitral proceeding?
- e. What is settlement agreement?
- f. What is Mediation?
- g. What is the main object behind the establishment of Lok Adalats?
- h. What is Negotiation?
- i. What is Alternative Dispute Resolution?
- j. Write any two qualifications of an Arbitrator.

2. Short notes of the following. (any two)

12

- a. Foreign awards.
- b. Forms and contents of Arbitral Award.
- c. Appointment of Conciliators.
- d. Advantages of Mediation.

3. Solve (any two) of the following.

12

- a) Neeraj knows that the arbitrator appointed by Aman is not qualified to act as per arbitration agreement but without raising any objection he takes part in the proceedings.
  - i. Which principle is applicable here? Kindly explain it.
  - ii. What is the difference between Waiver and Estoppel?
- b) Arbitration proceeding is going on between the parties. Parties from dispute willing to resolve the problem among themselves.
  - i. Whether parties are eligible to resolve the dispute between themselves?
  - ii. State and explain the principle stated here.
- c) Harpreet has been appointed as an arbitrator regarding the dispute between Surinder and Maninder. Harpreet is the maternal uncle of Maninder.
  - i. Whether Harpreet act as an arbitrator here? Kindly explain your opinion.
  - ii. Explain the procedure regarding to appointment of arbitrators.

- d) Motor accident petition claim referred to Lok Adalat by the parties. Matter is settled and award is given by Lok Adalat.
- Explain the importance of the award given by Lok Adalat.
  - Do you feel that award given by Lok Adalat is final and binding upon the parties?

4. Answer the following any two.

24

- Discuss the powers, duties and obligations of the arbitral tribunal.
  - Explain the concept of Lok Adalat. What do you mean by Permanent Lok Adalat?
  - State the grounds for setting aside an arbitral award and discuss any two of them.
  - Explain in detail Conciliation procedure.
-

(मराठी रूपांतर)
वेळ: २ तास

एकूण गुण: ६०

१. प्रत्येकी एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर द्या. (कोणतेही ६ सोडवा) १२
- अ. लवाद न्यायाधिकरण म्हणजे काय?
ब. लवाद आणि सामंजस्य कायदा, १९९६ याचा मुख्य उद्देश काय आहे?
क. लवाद म्हणजे काय?
ड. लवादाच्या कार्यवाहीची भाषा काय आहे?
इ. समझोता करार म्हणजे काय?
फ. मध्यस्थी म्हणजे काय?
ग. लोकअदालत स्थापन करण्यामागील मुख्य उद्देश काय आहे?
ह. वाटाघाटी म्हणजे काय?
य. वैकल्पिक वाद निवारण म्हणजे काय?
र. लवादाच्या कोणत्याही दोन पात्रता लिहा.
२. टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १२
- अ. परदेशी निवाडा.
ब. लवाद निवाड्याचा आराखडा आणि घटक.
क. समेटकर्त्याची नियुक्ती.
ड. मध्यस्थीचे फायदे.
३. खालीलपैकी (कोणतेही दोन) सोडवा. १२
- अ) नीरजला माहित आहे की अमनने नियुक्त केलेला लवाद हा लवादाच्या करारानुसार काम करण्यास पात्र नाही परंतु कोणताही आक्षेप न घेता तो कार्यवाहीत भाग घेतो.
- i. येथे कोणते तत्व लागू आहे? कृपया समजावून सांगा.
ii. वेव्हार आणि एस्टोपेलमध्ये काय फरक आहे?
- ब) पक्षकारांमध्ये लवादाची कार्यवाही सुरू आहे. विवादातील पक्ष आपापसात समस्या सोडवण्यास इच्छुक आहेत.
- i. दोन्ही पक्ष आपापसातील वाद सोडविण्यास पात्र आहेत काय?
ii. येथे सांगितलेले तत्व सांगा आणि स्पष्ट करा.
- क) सुरिंदर आणि मनिंदर यांच्यातील वादावर हरप्रीतची मध्यस्थ म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. हरप्रीत हा मनिंदरचा मामा आहे.
- i. हरप्रीत याठिकाणी मध्यस्थ म्हणून काम करू शकतो का? कृपया आपले मत स्पष्ट करा.
ii. मध्यस्थांच्या नियुक्तीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ड) मोटर अपघात याचिका पक्षकारांनी लोकअदालतीकडे संदर्भित केली. लोकअदालतीद्वारे प्रकरण निकाली काढले जाते आणि निवाडा दिला जातो.
- i. लोकअदालतीद्वारे दिल्या जाणाऱ्या निवाड्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ii. लोकअदालतीद्वारे दिलेला पुरस्कार अंतिम आणि पक्षकारांना बंधनकारक आहे असे तुम्हाला वाटते का?

४. सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन सोडवा)

२४

अ. लवाद न्यायाधिकरणाच्या अधिकार, कर्तव्ये आणि दायित्वांची चर्चा करा.

ब. लोकअदालतची संकल्पना स्पष्ट करा. कायमस्वरूपी लोकअदालत म्हणजे काय?

क. लवाद निवाडा रद्द करतो येण्यासाठीची कारणे सांगा आणि त्यापैकी कोणत्याही दोनवर चर्चा करा.

ड. समेट प्रक्रिया सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

ADR

31/12/2023

LLB Sem-VI

Paper / Subject Code: 35603 / Alternate Dispute Resolution System.

Time : 2 Hrs.

Total Marks: 60

1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.

Q.1] Answer in one or two sentences: (6 out of 10) 12

1. Write any two salient features of the Arbitration and Conciliation Act, 1996.
2. What do you mean by Arbitration Award?
3. What is the nature of Arbitration?
4. What is the role of Conciliator?
5. What is the nature of A.D.R. system?
6. What is Conciliation?
7. What do you mean by Lok Adalat?
8. What is Mediation?
9. How many minimum and maximum number of arbitrators are permitted to be appointed on an arbitral tribunal?
10. Whether provisions of C.P.C. and Indian Evidence Act are binding for Arbitration?

Q.2] Write short notes (any two) of the following. 12

1. Advantages of Mediation.
2. Settlement agreement.
3. Additional Award.
4. Challenge to arbitrator's appointment

Q.3] Solve (any two) of the following. 12

a) In ancient India, disputes were resolved by 5 panchas in various villages. These 5 persons were mostly known "Pancha mukhi Parmeshwar" in olden days.

- 1) Which present type of peaceful settlement of dispute was used in ancient India?
- 2) State the difference between Arbitration and Conciliation.

b) Arbitration proceedings is going on between the parties.

- 1) Explain the nature of proceedings before the arbitrator.

2) Whether to follow the principles of natural justice are binding during arbitral proceeding?

c) Rajiv and Meena both are willing to tackle their dispute through Lok-Adalat and they did accordingly.

1) Whether award given by Lok -Adalat can be challenged?

2) Explain the importance of Lok-Adalat.

d) Harpreet has been appointed as an arbitrator regarding the dispute between Surinder and Maninder. Harpreet is the maternal uncle of Maninder.

1) Whether Harpreet act as an arbitrator here? Kindly explain your opinion.

2) Explain the procedure regarding to appointment of arbitrators.

Q.4] Answer the following any two.

24

1. Explain - "The concept and object of Lok Nyayalaya is to bring justice at the door steps of the needy."

2. Write various salient features of the Arbitration and Conciliation Act,1996. Explain in detail Conciliation procedure.

3. Explain how the Arbitration system is better and more convenient than other systems of settling disputes.

4. State the grounds for setting aside an arbitral award and discuss any four of them.

वेळ : २ तास

गुण : ६०

प्र १. प्रत्येकी एक किंवा दोन वाक्यात उत्तर द्या. (कोणतेही ६ सोडवा)

१२

१. लवाद आणि सामंजस्य कायदा, १९९६ ची कोणतीही दोन ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.
२. लवाद निवाडा म्हणजे काय?
३. लवादाचे स्वरूप काय आहे?
४. समेटकर्त्याची भूमिका काय आहे?
५. ए.डी.आर. प्रणालीचे स्वरूप काय आहे?
६. समेट म्हणजे काय?
७. लोक अदालत म्हणजे काय?
८. मध्यस्थी म्हणजे काय?
९. लवाद न्यायाधिकरणावर किमान आणि कमाल किती लवादांची नियुक्ती करण्याची परवानगी आहे?
१०. दिवाणी प्रक्रिया संहिता आणि भारतीय पुराव्याचा कायदा यांच्या तरतूदी लवादासाठी बंधनकारक आहेत काय?

प्र. २ टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

१. मध्यस्थीचे फायदे.
२. समझोता करार.
३. अतिरिक्त निवाडा.
४. लवादाच्या नियुक्तीला आव्हान

प्र. ३ खालीलपैकी (कोणतेही दोन)

१२

- अ) प्राचीन भारतात, विविध गावांमध्ये ५ पंचांद्वारे विवाद सोडवले जात होते. या ५ व्यक्तींना जुन्या काळात "पंचमुखी परमेश्वर" म्हणून ओळखले जात असे.
- १) सध्याचा शांततेच्या मार्गाने वाद निवारण करण्याचा कोणता मार्ग प्राचीन भारतात वापरला गेला ?
  - २) लवाद आणि समेट यातील फरक सांगा.

- ब) पक्षकारांमध्ये लवादाची कार्यवाही सुरु आहे.
- १) लवादासमोर कार्यवाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- २) लवादाच्या प्रक्रियेदरम्यान नैसर्गिक न्यायाच्या तत्वांचे पालन करणे बंधनकारक आहे का?
- क) राजीव आणि मीना दोघेही लोकअदालतद्वारे त्यांच्यातील वाद सोडवण्यास इच्छुक आहेत आणि त्यांनी त्यानुसार केले.
- १) लोक अदालतीने दिलेल्या निवाड्याला आव्हान देता येईल का?
- २) लोक अदालतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ड) सुरिंदर आणि मनिंदर यांच्यातील वादावर हरप्रीतची मध्यस्थ म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. हरप्रीत हा मनिंदरचा मामा आहे.
- १) हरप्रीत याठिकाणी मध्यस्थ म्हणून काम करू शकतो का? कृपया आपले मत स्पष्ट करा.
- २) मध्यस्थांच्या नियुक्तीची प्रक्रीया स्पष्ट करा.

प्र. ४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन सोडवा)

२४

१. "गरजूना दासत न्याय मिळवून देणे, ही लोकन्यायालयाची संकल्पना आणि उद्देश आहे," स्पष्ट करा.
२. लवाद आणि सामंजस्य कायदा, १९९६ ची विविध ठळक वैशिष्ट्ये लिहा. तसेच समेत प्रक्रीया सविस्तरपणे समजावून सांगा.
३. विवाद मिटवण्याच्या इतर प्रणालींपेक्षा लवाद प्रणाली कशी चांगली आणि अधिक सोयीस्कर आहे, हे स्पष्ट करा.
४. लवाद निवाडा रद्द करता येण्यासाठीची कारणे सांगा आणि त्यापैकी कोणत्याही चारवर चर्चा करा.

LLB Sem - VI
BLS Sem - X

Nov-Dec-2023

Time : 2 Hrs.

Total Marks: 60

1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.

Q.1] Answer in one or two sentences. (6 out of 10)

12

1. What is the nature of A.D.R. system?
2. What is Good Office?
3. What is Permanent Lok Adalat?
4. What is the role of Conciliator?
5. What is Mediation?
6. What is Alternative Dispute Resolution?
7. What is Settlement Agreement?
8. What do you mean by Arbitral Tribunal?
9. What do you mean by Foreign Award?
10. Write any two qualifications of an arbitrator.

Q.2] Write short notes (any two) of the following.

12

1. Forms and content of Arbitral Award.
2. New York Convention.
3. Interim measures by the court.
4. Appointment of Conciliator

Q.3] Solve (any two) of the following.

12

a) Disputes arose between parties. Arbitrator was appointed. However, subsequently the appointment of Arbitrator and his jurisdiction was challenged by invoking section 11 of the Act, section 16 specially provides that the Arbitral Tribunal is competent to rule on its own jurisdiction:

(i) Having made an appointment of the Arbitrator, will it be within the province of the proceedings u/s. 11 to decide as to whether the Arbitrator has jurisdiction to act or not?

(ii) Does an appeal lie against the ruling of the Arbitral Tribunal u/s. 16 upholding the absence of jurisdiction?

b) In a dispute which has arisen between the parties, an arbitrator duly appointed by parties gave Award. A Petition u/sec. 34 for Setting Aside the Award was filed before the Principle Sub-Court Bhopal, which gave judgment confining Award.

(i) Is the Judgment passed by the Judge, liable to be Set Aside.

ii) Whether question relating to lack of jurisdiction be raised at the stage of execution or before the Appellate Court?

c) Arbitration proceedings is going on between the parties.

1) Explain the nature of proceedings before the arbitrator.

2) Whether to follow the principles of natural justice are binding during arbitral proceeding?

d) In a lease Agreement entered for a period of five years commencing from 21/12/1998, disputes arose between parties matter referred to Arbitrator, who gave Award, after hearing both the parties under section 34 the petitioner sought to set aside the Award on the plea that the Arbitration Clause refers to Arbitration Act, 1940 as such Lease Agreement is not legally valid and the Award passed was without jurisdiction.

(a) Is the plea of the petitioner legally valid and maintainable.

(b) Give the statutory provision on the issue.

(c) Give reasons, citations if any, in support of your

Q.4] Answer the following any two.

24

1. What are the provisions relating to Correction, Interpretation and Additional Award?

2. Lok Adalat vis-a-vis Permanent Lok Adalat.

3. Explain the special features of the Geneva Convention.

4. Write various salient features of the Arbitration and Conciliation Act, 1996. Explain in detail Conciliation procedure.

वेळ : २ तास

गुण : ६०

1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र. १] एका किंवा दोन वाक्यात उत्तर द्या.

1. A.D.R चे स्वरूप काय आहे? प्रणाली?
2. चांगले कार्यालय म्हणजे काय?
3. कायमस्वरूपी लोकअदालत म्हणजे काय?
4. कॉन्सिलिएटरची भूमिका काय आहे?
5. मध्यस्थी म्हणजे काय?
6. वैकल्पिक विवाद निराकरण म्हणजे काय?
7. समजोता करार म्हणजे काय?
8. लवाद न्यायाधिकरण म्हणजे काय?
9. परदेशी पुरस्कार म्हणजे काय?
10. लवादाची कोणतीही दोन पात्रता लिहा.

१२

प्र. २] खालीलपैकी लहान नोट्स (कोणत्याही दोन) लिहा.

1. आर्बिट्रल अवॉर्डचे फॉर्म आणि सामग्री.
2. न्यू यॉर्क अधिवेशन.
3. न्यायालयाने अंतरिम उपाय.
4. कॉन्सिलिएटरची नियुक्ती

१२

प्र. ३] खालीलपैकी (कोणत्याही दोन) सोडवा.

१२

- अ) पक्षांमध्ये वाद निर्माण झाले. लवादाची नियुक्ती करण्यात आली. तथापि, त्यानंतर लवादाची नियुक्ती आणि त्याच्या अधिकारक्षेत्राला कायद्याच्या कलम ११ चा वापर करून आव्हान देण्यात आले, कलम १६ मध्ये विशेष तरतूद आहे कि लवाद न्यायाधीकरण स्वतःच्या अधिकारक्षेत्रावर शासन करण्यास सक्षम आहे.
- i) लवादाची नियुक्ती केल्यावर, ती कार्यवाहीच्या प्रांतात असेल का .11 लवादाला कारवाई करण्याचे अधिकार आहे की नाही हे ठरवणे?
- ii) लवाद न्यायाधिकरणाच्या निर्णयाविरुद्ध अपील आहे का? १६ अधिकार क्षेत्राची अनुपस्थित कायम ठेवणे.
- b) पक्षांमध्ये उद्भवलेल्या वादात, पक्षांनी रीतसर नियुक्त केलेल्या मध्यस्थाने निवाडा दिला. एक याचिका / से. निवाडा बाजूला ठेवण्यासाठी ३४ सिद्धांत उप न्यायालय भोपाळसमोर दाखल केला होता, ज्याने निवाडा मर्यादित ठेवला होता.

i) न्यायाधीशांनी दिलेला निर्णय, बाजूला ठेवण्यास जबाबदार आहे का?
ii) अधिकारक्षेत्राच्या अभावाशी संबंधित प्रश्न अंमलबजावणीच्या टप्प्यावर किंवा अपीलीय न्यायालयासमोर उपस्थित केला जाईल का?

c) पक्षांमध्ये लवादाची कार्यवाही सुरू आहे.

1) लवादासमोर कार्यवाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

2) लवादाच्या प्रक्रियेदरम्यान नैसर्गिक न्यायाच्या तत्वांचे पालन करणे बंधनकारक आहे का?

d) २१/१२/१९९८ पासून सुरू झालेल्या पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी केलेल्या भाडे पट्टा करारामध्ये, पक्षकारांमध्ये वाद निर्माण झाला, ज्याने लवादाला निवाडा दिला, कलम ३४ अंतर्गत दोन्ही पक्षांचे म्हणणे ऐकून घेतल्यानंतर याचिकाकर्त्याने निवाडा बाजूला ठेवण्याची मागणी केली. लवादाच्या कलमाचा संदर्भ लवाद कायदा १९४० असा आहे कारण असा भाडेपट्टा करार कायदेशीररित्या वैध नाही आणि पारित केलेला पुरस्कार अधिकारक्षेत्राशिवाय होता.

a) याचिकाकर्त्यांची याचिका कायदेशीररित्या वैध आणि देखरेख करण्यायोग्य आहे.

b) या मुद्द्यावर वैधानिक तरतूद द्या.

c) तुमच्या समर्थनार्थ कारणे, दाखले द्या

Q.4] खालीलपैकी कोणतेही दोन उत्तर द्या .

२४

1. सुधारणा, व्याख्या आणि अतिरिक्त पुरस्काराशी संबंधित काय तरतूदी आहेत?

2. लोकअदालत विरुद्ध स्थायी लोकअदालत.

3. जिनिव्हा अधिवेशनाची विशेष वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4. लवाद आणि सामंजस्य कायदा १९९६ ची विविध ठळक वैशिष्ट्ये लिहा. सविस्तर पणे समजावून सांगा.